

LECȚIA 1

TRASEE DE EDUCAȚIE ȘI FORMARE PROFESIONALĂ

Educația și formarea profesională se află în centrul preocupărilor Uniunii Europene pentru creșterea economică și asigurarea locurilor de muncă. De aceea, sunt depuse eforturi susținute pentru consolidarea așa-numitului „triumf al cunoașterii”, format din educație, cercetare și inovare, care are menirea de a veni în sprijinul tinerilor și al dezvoltării lor personale și profesionale. Educația nu înseamnă doar instruire, ci și formare pentru viață. Educația este cea care înnobilează ființa umană, înfrumusețează și desăvârșește. Un om educat a parcurs deja exercițiul voinței, sacrificiului, curajului și responsabilității.

Singura garanție a unui viitor mai bun este educația. Aceasta conferă ființei umane capacitatea de a construi, de a crea, de a respecta și de a genera confort și performanță în societatea în care trăiește. O parte din educația unui individ, separat de cea dobândită în familie, este realizată prin parcurgerea traseelor oferite de sistemul de învățământ al unui stat.

Sistemul național de învățământ este constituit din ansamblul unităților și instituțiilor de învățământ, de stat și private, de diverse tipuri, niveluri și forme de organizare a activității. Sistemul național de învățământ este structurat în niveluri educaționale, pornind de la particularitățile de vârstă și individuale ale elevilor sau studenților, dar și de la cerințele societății pentru formarea unor cetățeni responsabili și competenți.

În România, sistemul de învățământ are următoarea structură (fig. 1):

Vârsta elevilor

3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

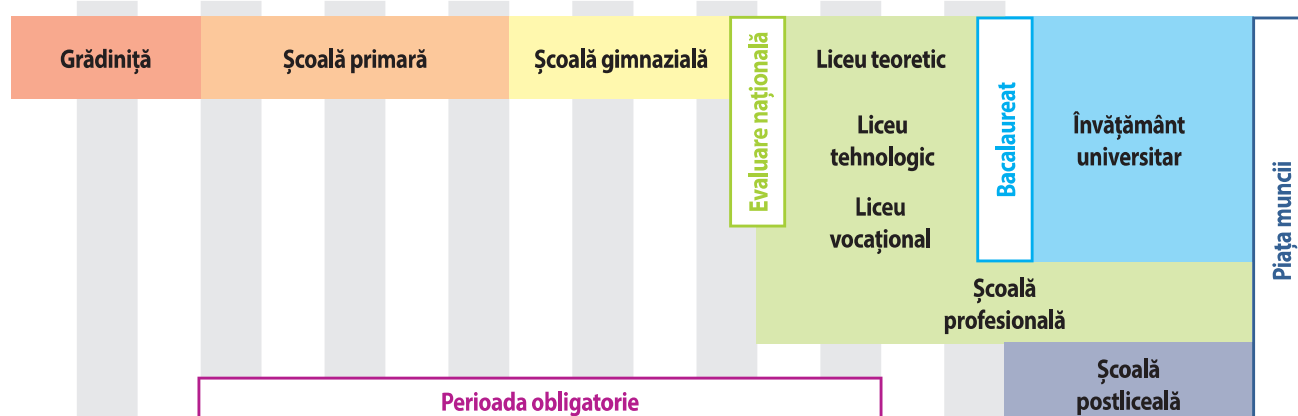

Fig. 1. Structura sistemului național de învățământ din România

- **Învățământul preuniversitar**, care este parte integrantă a învățământului național, constituit ca un sistem ce reunește *unitățile de învățământ de stat, particulare și confesionale*, autorizate sau acreditate. Învățământul general obligatoriu este format din: învățământul primar, învățământul secundar inferior (gimnaziu) și învățământul liceal.
- **Învățământul terțiar nonuniversitar** (învățământul postliceal), care este organizat în cadrul liceelor sau la nivelul colegiilor din învățământul superior.
- **Învățământul superior**, derulat în universități, academii de studii, institute, școli de studii superioare.

Nivelul educațional reprezintă o treaptă din sistemul de învățământ în care se face o instruire elementară, medie sau superioară, conform programelor de învățământ.

Traseul educațional este o cale oferită de sistemul de învățământ, pentru care elevul sau studentul optează și prin intermediul căreia își poate dezvolta capacitățile și aptitudinile, în vederea împlinirii personalității.

Oferta de pregătire, pe orice traseu educațional, urmărește dobândirea de competențe care să sprijine dezvoltarea personală și competitivitatea individuală, dar și dezvoltarea economică durabilă și sustenabilitatea socială pentru generațiile viitoare.

Competențele descriu caracteristicile, calitățile sau atributele specifice de care au nevoie indivizii pentru a acționa și a se autoorganiza în diferite contexte și în situații complexe. Ele includ elemente de cunoaștere, emoționale, afective, de voință și motivație. Competențele nu pot fi „predate”, ci trebuie dezvoltate pe parcursul anilor de școală și de practică.

La absolvirea clasei a VIII-a, fiecare elev se află în fața unei alegeri deosebit de importante pentru viitor. Această etapă trebuie abordată cu maximum de atenție și responsabilitate, întrucât o opțiune corectă pentru clasa a IX-a, adecvată aptitudinilor, necesită cunoașterea liceelor și a profilurilor, a domeniilor, a calificărilor sau a specializărilor care se pot regăsi în cadrul învățământului liceal sau profesional.

Un sprijin important, în acest sens, este oferit de *Ghidul de admitere*, publicat în fiecare an și distribuit elevilor de clasa a VIII-a. La fel de importante sunt și vizitele, organizate cu clasa și părinții, la instituțiile de învățământ liceal sau profesional. Învățământul liceal (teoretic, vocațional și tehnologic), învățământul profesional și învățământul postliceal este organizat pentru specializări și calificări profesionale stabilite de Ministerul Educației, în conformitate cu Registrul Național al Calificărilor.

Învățământul liceal cuprinde:

- *Filiera teoretică*, cu profilurile real (specializări: matematică-informatică, științele naturii) și uman (specializări: filologie, științe sociale).
- *Filiera tehnologică*, cu profilurile servicii, tehnic și resurse naturale și protecția mediului, cu următoarele domenii de pregătire profesională, corespunzătoare Registrului Național al Calificărilor: mecanică, electromecanică, electronică-automatizări, chimie industrială, electric, construcții și lucrări publice, agricultură, silvicultură, comerț, turism și alimentație, industrie alimentară, fabricarea produselor din lemn, industrie textilă și pielărie, tehnici poligrafice, estetica și igiena corpului omenesc, materiale de construcții.
- *Filiera vocațională* (fig. 2), cu profilurile: sportiv, artistic (specializări: muzică, arte plastice și decorative, arhitectură, arte ambientale și design, arte vizuale, coregrafie, teatru), pedagogic (specializări: bibliotecar-documentarist, pedagog școlar, educator-învățător), militar și teologic.

Printre prioritățile educației și formării profesionale se numără oferirea de servicii de consiliere pentru toți elevii din sistemul de învățământ preuniversitar, formarea de competențe utile, dar și promovarea și recompensarea performanței în formarea profesională. Formarea profesională inițială cuprinde programele de formare desfășurate în cadrul învățământului obligatoriu, dar se extinde și la programele urmate de absolvenți imediat după finalizarea instruirii, prin care se asigură dobândirea unei calificări profesionale.

Obiectivul principal al educației și formării profesionale îl reprezintă înzestrarea cetățenilor cu aptitudinile, cunoștințele și competențele necesare pentru evoluția pe piața muncii și pentru o bună integrare în societate.

Fig. 2. Oră de balet la un liceu cu profil artistic

Bine de știut!

- Filiera tehnologică a liceului, învățământul profesional și dual, alături de cel postliceal, sunt parte a **învățământului profesional și tehnic** care, în ansamblu, oferă oportunități extrem de avantajoase pentru dezvoltarea unei cariere profesionale, pentru creșterea nivelului de calificare, dar și pentru împlinirea personală imediată, în primul an după absolvire, datorată prestării unei munci calificate. Învățământul profesional și tehnic cuprinde toate programele de educație și formare profesională inițială din învățământul preuniversitar.

Dicționar

calificare profesională – pregătirea și formarea specială, în scopul dobândirii de abilități, cunoștințe și competențe profesionale necesare angajării și exercitării activităților specifice unui loc de muncă.

competență – capacitatea unei persoane de a exercita anumite atribuții, de a se pronunța asupra unui lucru, pe temeiul unei cunoașteri profunde.

Fig. 3. Tot mai mulți tineri aleg să se specializeze în mecatronică

Fig. 4. Meseria de mecanic auto este foarte căutată în ziua de azi

Învățământul profesional și tehnic – un traseu de formare cu multe avantaje

Iată câteva dintre punctele forte ale învățământului profesional și tehnic:

- Asigură calificarea în meserii solicitate de piața muncii, sporind șansele de angajare rapidă.
- Asigură dobândirea competențelor necesare realizării unor activități profesionale calificate.

Programele de educație și formare profesională cu durate între trei și patru ani dau posibilitatea absolvenților să își certifice calificarea profesională și să beneficieze de drepturile și oportunitățile generate de recunoașterea europeană a calificării.

- Asigură pregătirea de bază necesară accesului în învățământul superior.

Absolvenții liceului, filiera tehnologică, se adaptează mai repede cerințelor învățământului superior tehnic, pentru specializările domeniului pregătirii din liceu, datorită acumulării competențelor tehnice (exemplu: tehnician mecatronist – fig. 3).

Învățământul profesional și învățământul profesional dual constituie opțiuni extrem de avantajoase pentru elevii absolvenți de gimnaziu. Aceste alegeri sunt de fapt trasee de dezvoltare profesională pentru cei care doresc să devină meseriași buni, bine pregătiți pentru o carieră de succes, care caută integrarea într-o companie cu un bun renume și care doresc să devină cât mai repede independenți din punct de vedere financiar (exemplu: mecanic auto – fig. 4, tâmplar universal – fig. 5, brutar-patisier-preparator de produse făinoase – fig. 6 etc.).